

Pedagogika jako věda, pedagogický výzkum, terminologie

Jiří Zounek

<http://zounek.cz/>

Ústav pedagogických věd

Filozofická fakulta Masarykovy univerzity

<http://www.phil.muni.cz/wupv>

Motto dne

Dnes Vás nic nenaučím!

Pedagogika Vás taky nic nenaučí!

Můžu Vám být nápomocen při učení.

Pedagogika k tomu může výrazně přispět!

Co to je pedagogika

pedagogika = věda a výzkum zabývající se vzděláváním a výchovou v nejrůznějších sférách života společnosti

---

Pedagogika chápaná jako **normativní teorie** - normuje

Pedagogika chápaná jako **explanativní teorie** -
objasňuje

Pojetí výchovy a vzdělávání

- bylo různé v historii, ale i v současnosti odráží různá pojetí člověka nebo odlišné sociokulturní podmínky, případně tradice apod.
- bude ovlivněna vlastními zkušenostmi s těmito procesy (v dětství, ve škole, v rodině ap.)

nový pojem:

edukace

- výchova a vzdělávání se v reálném procesu vždy prolínají – tento pojem zahrnuje vše
- není u nás přijímán zcela jednoznačně
- odvozeno od „education“

Edukační procesy se odehrávají v situacích trojího typu:

- **intencionální (záměrné) učení** - učící se subjekt vědomě usiluje o to, aby se učil (vaření podle kuchařky, čtení Harry Pottera v angličtině s cílem pocvičit se v jazyce atd.)
- **zvnějšku řízené učení - záměrné učení**, které je nějak regulováno, organizováno (vyučování ve školní třídě, e-learning atd.).

- **bezděčné (spontánní) učení** - subjekt si učení neuvědomuje (sledování zpráv, imitace vzorů atd.)

Edukační (učební) prostředí

- **fyzické** (osvětlení, velikost tříd, architektura budov)
- **ergonomické** (nábytek, pomůcky ap.)
- **psychosociální** (sociální vztahy mezi aktéry edukačních procesů, jejich komunikace atp.)

Předmět pedagogiky

- vše, co vytváří a determinuje nějaké edukační prostředí,
- procesy, jež se v těchto prostředích realizují,
- výsledky a efekty těchto procesů“ (Průcha, 2005, s. 33)

Vědecký výzkum

- Vědecký výzkum je systematické, kontrolované, empirické zkoumání hypotetických výroků o vztazích mezi přirozenými jevy. (Průcha, 2009)

Pedagogický výzkum

- ... je činnost, jejímž předmětem je edukační realita
- účelem je systematicky popisovat, analyzovat a objasňovat různé jevy edukační reality

Infrastruktura pedagogického výzkumu

- Výzkum na vysokých školách
- příprava mladých výzkumníků (v systémech doktorského studia)
- Informační a jiné podpůrné služby
  - - odborné knihovny
  - - pedagogické databáze (elektronické)
  - - národní a mezinárodní vědecké asociace – pořádání konferencí (např. ČAPV, EERA - European Educational Research Association)

Kvantitativní výzkum

- pracuje s číselnými údaji
- množství, rozsah, frekvence jevů
- sběr dat
- metody matematické statistiky
- zkoumají se velká množství osob

Kvalitativní výzkum

- výsledky ve slovní (nečíselné podobě)
- vytváření nové teorie
- nové problémy (neformální vztahy ve třídě, komunity, atd.)
- malý počet osob
- velmi dobře popsáný a pochopený soubor

Který výzkum je lepší?

- kvalitativní a kvantitativní výzkum jsou vzájemně komplementární
- dříve sloužil kvalitativní výzkum spíše účelům pilotní analýzy ke kvantitativnímu výzkumu

Metody pedagogického výzkumu

- Pozorování (videostudie)
- Experiment
- Rozhovor
- Dotazník

Zdroje

- DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha : Karolinum, 2002. 374 s. ISBN: 80-246-0139-7
- GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno : Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- HENDL, J. Přehled statistických metod. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-73-67-123-9.
- CHRÁSKA, M. Metody pedagogického výzkumu. Praha : Grada, 2007. 978-80-247-1369-4.

- PELIKÁN, J. Metody empirického výzkumu pedagogických jevů. Praha : Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-569-8.
- PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4.
- PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ E.; MAREŠ, J. Pedagogický slovník. Praha : Portál, 2009.

O Evropské konferenci pedagogického výzkumu

- http://www.youtube.com/watch?v=YyBQZD_mbIU